

Raadsvoorstel

Datum vergadering : 25 mei 2021
Registratie nummer : GZDGWB146514/150431
Voorstelnummer : RV2021/044
Portefeuillehouder : Annet IJff
Bijlage(n) : 1
Onderwerp : Beleidsplan Huisvesting Arbeidsmigranten West Betuwe

Onderwerp

Beleidsplan Huisvesting Arbeidsmigranten West Betuwe

Beslispunten

1. Het Beleidsplan Huisvesting Arbeidsmigranten West Betuwe vast te stellen;
2. De financiële consequenties (2022 118.500 euro, 2023 83.500 euro en 2024 en verder 3.500 euro) integraal af te wegen bij de Perspectiefnota 2022.

Inleiding

Door structurele krapte op de arbeidsmarkt is de Nederlandse economie steeds meer afhankelijk van buitenlandse werknemers. Ook in de gemeente West Betuwe werken steeds meer arbeidsmigranten. Exacte cijfers zijn er niet, maar gebaseerd op provinciaal onderzoek en eigen inzichten wordt het aantal arbeidsmigranten die werkzaam zijn in onze gemeente, geschat op 2.500 mensen. Met mogelijk een nog hoger aantal van ongeveer 2.000 mensen in het oogst- en plukseizoen.

Hier staat tegenover dat er beperkt woonruimte beschikbaar is in onze gemeente voor deze werknemers. Op basis van gegevens uit de Basis Registratie Personen (BRP) wordt geschat dat ongeveer 1.400 arbeidsmigranten woonachtig zijn in West Betuwe.

De gemeente wil initiatiefnemers faciliteren bij het realiseren van woonruimte voor arbeidsmigranten. Daarvoor zijn duidelijke kaders nodig want het moet gaan om kwalitatief goede en veilige huisvesting. De ervaringen met het coronavirus hebben het nog eens duidelijk gemaakt hoe belangrijk dit is.

Het bijgevoegde Beleidsplan Huisvesting Arbeidsmigranten geeft de kaders en criteria waaraan plannen voor huisvesting getoetst kunnen worden. Daarnaast wordt breder gekeken naar registratie, toezicht en handhaving. En naar het sociaal perspectief voor arbeidsmigranten. Tot slot wordt er ingegaan op samenwerking met andere partijen en is een uitvoeringsagenda opgenomen met daaraan gekoppeld de benodigde budgetten.

Besluitgeschiedenis

In de drie voormalige gemeenten Neerijnen, Lingewaal en Geldermalsen zijn in bestemmingsplannen verschillende regelingen opgenomen om huisvesting voor arbeidsmigranten onder voorwaarden te realiseren bij de agrariër.

Beoogd effect

Zorgen voor voldoende kwalitatief goede en veilige huisvesting voor arbeidsmigranten die in onze gemeente werkzaam zijn.

Argumenten

1.1 De vraag om huisvesting voor arbeidsmigranten te realiseren wordt groter.

De roep van werkgevers en uitzendbureaus om meer tijdelijke en meer permanente woonruimte voor deze doelgroep wordt steeds luider. Dit merken we niet alleen aan de vele verzoeken om huisvesting te mogen realiseren, maar ook aan het feit dat er vaker illegale situaties met betrekking tot huisvesting van arbeidsmigranten worden aangetroffen. Daar komt bij dat verschillende omliggende gemeenten, waar veel van de arbeidsmigranten wonen die in onze gemeente werken, bezig zijn het met het opstellen van beleid en daarbij duidelijke kaders opstellen. We merken dat hierdoor de druk op onze gemeente groter wordt.

1.2 Een beleidsplan is nodig om duidelijke kaders te scheppen voor initiatiefnemers.

Er komen verschillende verzoeken voor het realiseren van huisvesting voor arbeidsmigranten bij de gemeente binnen. Het kan bijvoorbeeld gaan om kamergewijze verhuur van een reguliere woning, het verbouwen van leegstaande bedrijfsruimte of het realiseren van grootschalige huisvesting. In het beleidsplan geven we aan bij welke verzoeken de gemeente wel meewerkt en aan welke verzoeken niet. Daarbij worden randvoorwaarden en criteria benoemd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen mid stay huisvesting (waarbij mensen enkele maanden tot een paar jaar hier verblijven) en short stay (waarbij mensen hooguit vier maanden hier verblijven).

1.3 In het beleidsplan staan de uitgangspunten van de gemeente voor huisvesting van arbeidsmigranten.

De belangrijkste uitgangspunten zijn in de eerste plaats het verruimen van de mogelijkheden van agrariërs om huisvesting voor eigen werknemers op het eigen terrein te realiseren. Het maximaal aantal personen is afhankelijk van de grootte van het bedrijf en het type bedrijf. Voor mid stay huisvesting gelden strengere eisen dan voor short stay huisvesting. Agrariërs mogen in eerste instantie alleen werknemers huisvesten die bij het eigen bedrijf werkzaam zijn. Mocht een (naastgelegen) agrarisch bedrijf zelf geen mogelijkheid hebben om huisvesting te realiseren, dan is in overleg uitwisseling mogelijk.

Voor agrariërs die in de afgelopen jaren huisvesting hebben gerealiseerd, die mogelijk niet voldoet aan de nieuwe eisen, is een overgangsregeling opgenomen.

In de tweede plaats wil de gemeente kijken of het mogelijk is om mee te werken aan twee initiatieven voor grootschalige huisvesting van Fruitmasters en van Ahold. Op het moment dat initiatiefnemers een concreet verzoek in dienen zal hiervoor aparte besluitvorming volgen, met alle gebruikelijke mogelijkheden tot inspraak en bezwaar. De plannen moeten voldoen aan de eisen die in het beleidsplan zijn opgenomen ten aanzien van mid stay huisvesting. De gemeente zal naast deze twee bekende initiatieven voorlopig niet meewerken aan nieuwe verzoeken voor grootschalige huisvesting.

Na evaluatie van de mogelijk te realiseren twee plannen die er nu zijn, zal gekeken worden hoe verder om te gaan met dergelijke verzoeken.

In de derde plaats wil de gemeente meewerken aan kleinschalige huisvestingsinitiatieven voor maximaal 25 mensen. Bijvoorbeeld als het gaat om leegstaande panden die op dit moment geen woonfunctie hebben. Ook deze verzoeken moeten voldoen aan de gestelde eisen uit het beleidsplan.

Tot slot zal kamergewijze verhuur van reguliere woningen zoveel mogelijk beperkt worden. Mogelijkheden hiervoor zijn bijvoorbeeld het aanscherpen van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) waarin is vastgelegd dat een vergunning nodig is voor kamerverhuur. Of het eventueel invoeren van een onttrekkingsverordening op grond van de Huisvestingswet, waarbij niet zondermeer woningen onttrokken kunnen worden aan de woningvoorraad voor kamergewijze verhuur. Ervaringen hiermee in de regio worden gebruikt om van te leren en afstemming in de regio is wenselijk om te voorkomen dat met maatregelen in de ene gemeente het probleem verhuist naar de andere gemeente.

1.4 Het beleidsplan kijkt verder dan alleen huisvesting.

In het beleidsplan wordt ook ingegaan op de uitvoering van de voorgenomen uitgangspunten. Registratie in het BRP of in de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) is belangrijk om zicht te houden op de woonadressen en zo op een goede, veilige en legale huisvesting. Voor arbeidsmigranten is dit van belang omdat ze dan recht hebben op sociale voorzieningen. In het beleidsplan wordt voorgesteld om een zogenaamd nachtregister in te stellen. Op dit moment wordt binnen Rivierenland gekeken of dit regionaal opgezet kan worden.

Het beleidsplan gaat ook in op het houden van toezicht en handhaving en op het sociaal perspectief voor arbeidsmigranten. Het is belangrijk voor arbeidsmigranten, zeker als ze hier langer verblijven, om meer te integreren in onze samenleving en te weten waar zij met vragen of problemen terecht kunnen.

Tot slot wordt ingegaan op samenwerking met andere partijen. Niet alleen met werkgevers en huisvesters, maar ook met arbeidsmigranten zelf. Het voornemen is om een platform in te richten, waarbij op regelmatige basis met partijen gesproken wordt over lopende zaken op het gebied van arbeidsmigranten. Ook arbeidsmigranten zelf zullen daar zitting in hebben.

1.5 Uitgangspunten zijn besproken met stakeholders.

Bij het opstellen van het beleidsplan is in twee bijeenkomsten gesproken met werkgevers, waaronder Fruitmasters, Ahold en andere werkgevers, diverse agrariërs, huisvesters en uitzendbureaus (Otto Workforce en VDU) en vertegenwoordigers van NFO. De input van deze bijeenkomsten is verwerkt in het beleidsplan.

2.1 Voor de uitvoering van het beleid is budget nodig

Doel van het beleidsplan is zorgen voor goede en veilige huisvesting voor arbeidsmigranten die in onze gemeente werkzaam zijn. Met alleen het vaststellen van criteria en randvoorwaarden is dat doel niet haalbaar. Met name de eerste jaren zal de gemeente intensiever moeten inzetten op controle en handhaving. Op basis van een nog uit te voeren inventarisatie naar adressen waar huisvesting plaatsvindt, kunnen afspraken gemaakt worden met de ODR voor meer intensieve controle en handhaving.

Daarnaast is het van belang om een nachtregister op te stellen, zodat bekend is waar mensen die hier kortstondig werken, verblijven. Ook wordt budget gevraagd voor activiteiten op sociaal gebied zoals het inrichten van een (digitaal) informatiepakket, een welkomstpakket en het organiseren van een platform.

Voor arbeidsmigranten die hier kort verblijven en niet ingeschreven kunnen worden in de BRP, kan verblijfsbelasting geïnd worden. Daarmee zou (een deel van) de kosten gedekt kunnen worden. Zie verder onder paragraaf Financiën.

Kanttekeningen

1.1 Voor initiatieven voor grootschalige huisvesting voor arbeidsmigranten moet inspraak met inwoners plaatsvinden

Het beleidsplan is alleen besproken met stakeholders, niet met de inwoners van onze gemeente. Maar het is wel belangrijk dat er voldoende draagvlak is onder inwoners en dat zij de mogelijkheid hebben om mee te praten en inspraak te hebben. Met name als het gaat om de meer grootschalige vormen van huisvesting.

Met dit beleidsplan wordt geen medewerking verleend aan deze initiatieven maar worden wel de kaders gegeven waaronder medewerking verleend kan worden. Daarvoor zal altijd een aparte ruimtelijke procedure gevolgd moeten worden om een plan mogelijk te maken. Iedereen kan dan officieel reageren op of bezwaar maken tegen de plannen.

Financiën

In het beleidsplan wordt voorgesteld om op basis van de Verordening Toeristenbelasting West Betuwe 2021 toeristenbelasting over huisvesting arbeidsmigranten (verblijfsbelasting) te heffen en innen. De mogelijkheid om verblijfsbelasting te innen zal nader onderzocht worden op het moment dat er een inventarisatie van bestaande huisvesting is afgerond en het nachtregister in werking is.

Kosten

In het beleidsplan worden de volgende kosten opgevoerd.

	2022	2023	2024 e.v.
Inventarisatie	20.000		
Instellen nachtregister	5.000		
Onderhoud nachtregister	2.000	2.000	2.000
Handhaving en controle*	80.000	80.000	PM (eerst evaluatie)
Informatievoorziening en welkomstpakket	10.000		
Platform	1.500	1.500	1.500
Totaal	118.500	83.500	PM

* Gebaseerd op handhaving en controle van ongeveer 70 adressen per jaar. Hierover moeten meerwerk afspraken gemaakt worden met ODR en wordt dit na twee jaar geëvalueerd.

Aangezien voor deze kosten binnen de huidige begroting geen dekking is, wordt dit gezien als nieuw beleid en weegt het college en de raad dit voorstel integraal af bij de Perspectiefnota 2022.

Communicatie

De gemeente kiest bewust voor een proactieve aanpak voor de communicatie. We starten vroegtijdig met communiceren. De komende periode is het onderwerp aan bod in de raadsbijeenkomsten. We stemmen de aanpak af in overleg met de griffie. In aanloop naar de raadsbijeenkomst volgt een persgesprek over dit onderwerp. Ook zetten we diverse gemeentelijke kanalen in om inwoners en stakeholders te informeren en te betrekken. Na vaststelling van het beleid volgt een verder communicatietraject van de gemeente. Hiervoor stellen we een communicatieplan op.

Het beleidsplan bevat concrete beleidsregels. Het beleidsplan treedt in werking de dag na de dag van bekendmaking in het Elektronisch gemeenteblad.

Uitvoering/Planning

In hoofdstuk 7 is een uitvoeringsprogramma opgenomen. Voor de planning van de diverse werkzaamheden wordt verwezen naar dit overzicht.

Evaluatie

Het beleid is opgesteld voor de periode 2021 tot en met 2024. In 2023 zal het beleidsplan geëvalueerd worden. Daarbij zal ook gekeken worden naar de mogelijkheden om verblijfsbelasting te gaan innen. Met de uitkomsten kan het beleid zo nodig herijkt worden.

Risicoparagraaf

Risico omschrijving	Soort risico	Kans	Effect	Beheersingsmaatregel
Geen draagvlak voor grootschalige initiatieven	procedureel	groot	Plannen gaan niet door. Druk op reguliere woningvoorraad zal toenemen.	Duidelijke en heldere communicatie

24 maart 2021

Kenmerk GZDGWB146514/150431

Pagina 6 van 7

Kosten voor handhaving	financieel	midden	Geen toezicht en handhaving	Afspraken met ODR, zorgen voor inzicht in benodigd budget
Uitvoering van programma	organisatorisch	midden	Beleidsplan krijgt geen vorm	Voldoende ambtelijke capaciteit en voortgang goed monitoren

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe
de secretaris, de burgemeester,
Karen Coesmans Servaas Stoop

Raadsbesluit

De raad van de gemeente West Betuwe;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 6 april 2021,

besluit:

1. Het Beleidsplan Huisvesting Arbeidsmigranten West Betuwe vast te stellen;
2. De financiële consequenties (2022 118.500 euro, 2023 83.500 euro en 2024 en verder 3.500 euro) integraal af te wegen bij de Perspectiefnota 2022.

Het Beleidsplan Huisvesting Arbeidsmigranten West Betuwe treedt in werking de dag na de dag van bekendmaking in het Elektronisch gemeentebblad.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van 25 mei 2021, nummer 2021/044,

de griffier,
Hans van der Graaff

de voorzitter,
Servaas Stoop